

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sancti Bonaventurae Episcopi Cardinalis Albanensis,
Seraph. Doctoris Ecclesiae, Speculum Disciplinae, Et
Profectus Religiosorum: Libelli ad pietatem vtilissimi**

**Bernardus <de Bessa>
Bonaventura <Heiliger>**

Antverpiæ, 1591

De cordis compositione. Cap. XII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53148](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53148)

leuiter mouebat aliquando, nisi secundum quod ratio vel causa dictabat. ut nil apparet in eo, quod posset offendere intuētes, totū corpus in eo disciplinatum fuit.] Humilitas motum deprimit ceruicem, humile format responsum, gestus complanat, vestitum simplicem amat, sese inter nouissimos locat, ostentationis declinat notam, singularitatem fugit, ad aliorum obsequia agilem se facit, ad opprobria tacitum, ad honores oblatos verecundū, promptum ad descendendum, difficilem ad indignandum. Benignitas facit amabilem & compassionem afflictis, tractabilem & exorabilem, & flexibilem ad consilia, communicatum sui & suorum, in bono hilarem, & modestum & iucundum, fidelem & socialē, nullum spernentem vel temerē iudicantem, gratum, beneficium, omnibus gratiosum. Humilitas temperat grauitatē, ne fastuosa & elata videatur. Benignitas facit, ne austerā & dedignabundā putetur. Ecōtrā, maturitas temperat benignitatē, ne leuis & carnaliter blandiens, vel adulatoriē applaudens aestimetur. Temperat humilitatē ne nimis abiectā, vel affectatā reputetur. Humilitas reddit imitabilem, benignitas amabilem, maturitas venerabilem.

De cordis compositione.

CAP. XII.

EXTERIORIBVS ordinatis in actione, locutione, & moribus: ut ad veram & de cælo allatam quadraturam spiritualis normæ, sacræ disciplinæ, tanquam viui lapides & in templo veri Salomonis locandi, disponi valeamus, de cordis dispositione & mentis bonitate aliqua proponamus: quia teste Salomone, Eccl. 4, 23 omni custodia seruandum est cor, sicut ex quo
vita

vita spiritualis quasi ex fonte procedit. San-
 tas cordis in tribus consistit. In voluntatis re-
 ctitudine, in affectionis sanctitate, & in cogi-
 tationis stabili puritate. Voluntas recta est,
 quæ bonum tantummodo vult, & propter bo-
 num, & plenè vult. Si enim aliquid vellet quod
 malum esset & peccatum, non esset bona vo-
 luntas. Non potest arbor bona fructus malos
 facere, &c. Si bonum vellet, sed non propter
 bonum, vt bona opera facere pro laude huma-
 na, sicut hypocritæ; vel aliqua alia non pura
 intentione, similiter bona non esset: cum non
 simpliciter bonum propter se vellet, sed pro-
 pter aliud non bonum. Illud enim quisque
 magis vult, propter quod aliud vult. In fine
 namque quiescit: sed id quod ad finem est
 tantummodo, transit & relinquit, obtento eo
 quod voluit. Si autem vult bonum & propter
 bonum, sed non sicut sufficit, licet pro parte re-
 cta sit, non tamen plenè: vt qui viam Dei in-
 cedere vel docere vult, quàm diu inde nullam
 cogitur sustinere aduersitatem: sicut hi qui in-
 tentationibus & persecutionibus deficiunt: vel
 ita volunt bona opera agere, vt tamen ab aliis
 illicitis nolint abstinere: vel quocunque modo
 nolunt bonum inceptum ad finem perduce-
 re: vel etiam plusquam debeant vel expediat
 bonis operibus insudare, vt qui indiscretè ca-
 stigando se perimunt, vel ad insaniam & de-
 structionem sui pertrahunt semetipsos. Ad
 Romanos: Rationabile obsequium vestrum. Rom. 12, 1
 Jeremias: Quia plus fecit quàm potuit, id-
 circo perierunt: quia contriui Moab sicut vas
 inutile. Duplex est enim plenitudo. Vna ne-
 cessitatis, altera perfectionis. Necessitatis est
 illa quæ minus habere non potest ad salutem:
 vt obseruantia mandatorum. Matth. Si vis ad Mat. 19, 17
 vitam ingredi, serua mandata. Plenitudo per-

Sanctas
 cordis in
 tribus cō-
 sistit.

Voluntas
 recta.

Mat. 7, 38

Rom. 12, 1
 Jer. 48, 36

Mat. 19, 17

Q 3 fectionis,

fectionis, est impletio consiliorum. Si vis perfectus esse, vade & vende omnia, & c. cum reliquis consiliis Euangelicis. Ad hoc non tenetur, nisi qui ea sponte vouit: vt religiosi, quibus post votum fiunt necessaria ad salutem.

Deut. 23, 21

Deuteron. Cum votum voueris Domino, non tardabis reddere: quia requiret Dominus Deus tuus: & si moratus fueris, reputabitur tibi in peccatum. Quod ante votum liberum fuit vouere vel non vouere, & facere & non facere sine peccato, illud post votum iam necessarium est adimplere: & iam non tam est in consilio quam in præcepto. & sicut de præcepti transgressione reus est damnationis æternæ, ira & de voti præuaricatione. Verbi gratia. Sicut secularis damnatur pro fornicatione vel homicidio vel consimili, ita professus regulam, in religione damnatur si est proprietarius vel inobediens, vel facit aliquid quod in regula præceptorie inhibetur. Iusta verò necessitas vel euidens magna utilitas, admittit dispensationem, sed ab eo qui potest in talibus dispensare.

Dubia
præcepti
interpretatio
periculosa,
omnes perdit.

Dubia etiam interpretatio præcepti periculosa est, sicut pons semiputridus aquæ præcipitis & profundæ, de quo dubium est an sub transiente corruat aut subsistat. Quare vult aliquis qui maiora pro Christo decreuit subire certamina, & omnia dereliquit in hoc seculo, se committere periculo pro modico motu propriæ voluntatis, vel pro paruo commodo in incerta opinione sua vel alterius? vt si Deus approbet illam opinionem euadat sine lucro meriti: si autem reprobet eam, damnetur, maxime cum tales opiniones quandoque periculosiores sint quam aperte transgressiones: quia vbi scit se homo delinquere, inde facile corrigitur: vbi autem nescit se peccare, & insuper credit licere, inde nec in morte pure cõteritur, pro-

propter falsam spem, quòd fortè sibi licuerit, vel minùs in eo peccauerit, baculo arundineo & con fracto innitens. Voluntas bona, plana via regia & secura debet incedere, & relictis dubietatum diuerticulis, quasi suspectis latronum semitis, apertos & certos iustorum calles ambulare: ne velut pœnitens boni inchoat quærat diuerticula declinandi à via perfectionis, in qua vouerat ambulare. Quid enim est vnde omnes damnationem incidimus, nisi talis dubia interpretatio præcepti Dei de ligno vetito, vbi callidus serpens persuasit mulieri, Gen. 3.2 non ita strictè & simpliciter intelligendum præceptum illud, cuius obseruantia potius nocua foret, ne fierent sicut dij scientes bonum & malum, & cuius transgressio nequaquam sicut Deus comminatus fuerat, mortem corporis & animæ mereretur. Credidit ergo insipiens mulier falso interpreti, & consensit suadenti, cui nequaquam consensisset, si consilium eius fallax & inutile credidisset. Non tamen putandum quòd conditio religiosorum peior facta sit ex voluntaria altioris voti promissione, eo quod de strictiori ponte facilior & periculosior sit lapsus, quàm de latiori: sed quanto difficilior via, rãto sequetur maior gloria, & quantò laboriosior pugna, tanto gloriosior triumphus. Talem autem timorem altioris perfectionis incutit religioso aut pusillanimitas, aut formidolosa tentatio, aut inueteratus tepor, quo primi feruoris oblitus, & primam charitatem relinquens, horret altam vitam quam aggressus fuerat, stupens præcipitij profundum, & fastidit laborem pugnæ dum non videt præmium: nec sicut debet, desiderat quod sequitur. Vnde prius in probatione debuit deliberasse, si volens ædificare turrim Luc. 14. 28 Euãgelicæ perfectionis, haberet sumptus con-

248. S. BONAVENTURAE
stantis feruoris ad perficiendum, vt vltima
primis respondeant: ne postea eum posuerit
fundamentum altæ perfectionis, & non po-
tuerit perficere sicut cœperat ex volûtatis tor-
pore, omnes incipiant illudere ei tam homines
quàm dæmones dicentes, Hic homo cœpit
ædificare & non potuit cõsummare, sicut stru-
ctura imperfecta & labefacta ostendit structo-
ris defectum.

*De quibusdam communibus exercitiis
spiritualibus.*

CAP. XIII.

AD euitandum ergo apostaticæ præuari-
cationis opprobrium, & perfectæ sanita-
tis gratiam obtinendam, & repromissæ beati-
tudinis gloriam religioso consequendam, quæ-
dam communia spiritualia exercitia ponenda
videntur: in quibus qui fideliter perseueraue-
rit, citò sentiet se in spiritualis vitæ profectu
crescere, quousque ad perfectam peruenias
sanitatem virtutis.

Septē ex-
ercitia.

De agilitate ad incipiendum bonum.

CAP. XIII.

PRIMUM est, vt homo sit impiger & agi-
lis ad incipiendum & faciendum bonum,
quod ex alterius admonitione, vel ex diuina
inspiracione intelligit faciendum. Multum
enim profectum negligimus, tam meritorum
quàm præmiorū, eo quòd rēdet nos bonis stu-
diis insistere, ex horrore difficultatis. Si autem
volûtatem faciendi habemus, hanc de tempo-
re in tempus differimus & procrastinamus: &
in-

I.
Exercitiū.
Bonum
alacriter
incipien-
dum perfi-
ciendū
que.